

Lakatos J.
(Támogatóm)
Ján

2015 FEBR 20.

L. Mezőssé
02.20.
L

Javaslat a
„Bozsik Kálmán kunszentmártoni fazekasmester kerámiái,
munkásságának termékei, iparművészeti öröksége ”
Jász-Nagykun-Szolnok Megyei értéktárba történő felvételéhez

Készítette:
Herczeg László

.....
(név)

.....
(aláírás)

Kunszentmárton, 2015. január 9.

.....
(település, dátum)

I. A JAVASLATTEVŐ ADATAI

1. A javaslatot benyújtó személy neve:

Herczeg László

2. A javaslatot benyújtó személy vagy a kapcsolattartó személy adatai:

Név: **Herczeg László**

Levelezési cím: **5440 Kunszentmárton, Széchenyi u. 11/A**

Telefonszám: **06/20/9192280**

E-mail cím: **libkunsz@gmail.com**

II. A NEMZETI ÉRTÉK ADATAI

1. A nemzeti érték megnevezése: **Bozsik Kálmán fazekasmester kerámiái**

2. A nemzeti érték szakterületenkénti kategóriák szerinti besorolása

☐ agrár- és élelmiszergazdaság	☐ egészség és életmód	☐ épített környezet
☐ ipari és műszaki megoldások	☒ kulturális örökség	☐ sport
☐ természeti környezet	☐ turizmus	

3. A nemzeti érték fellelhetőségének helye:

Helytörténeti Múzeum, 5440 Kunszentmárton Kerületi Ház u. 8.

4. A nemzeti érték rövid, szöveges bemutatása, egyedi jellemzőinek és történetének leírása:

A kunszentmártoni fazekasság legszebb és legvirágzóbb korszaka Bozsik Kálmán nevéhez fűződik. 1872-ben született, s korán árvaságra jutott. Bár a mesterséget nevelőapjától, Kegyes Balázs fazekastól kezdte tanulni, munkáin Badár Balázs, későbbi tanítómesterének hatása érezhető. Már 18 évesen díjat nyert kerámiáival, melyeket Badár Balázssal közösen állítottak ki. 1905 táján hozta létre műhelyét a Kerületiház utcában, mely több, mint fél évszázadon át növelte Kunszentmárton hírnevét. Hétköznapi használatra szánt edényeit főként piacon értékesítette. Eljutott a körösi vásárookra is, ahol munkái „jellegzetes népművészeti emlékek” számítottak. Díszedényei bejárták Los Angeleszt, New Yorkot, Chicagót, Stockholmot, Rómát, Milánót, Amszterdamot, Párizst, Brüsszelt. A Párizsi Világkiállításon elismerő oklevelet kapott. Európa különböző országaiból kapott megrendeléseket a hazai igényeken kívül. Nemzetközi kiállításokon elért sikerei bizonyítják, hogy sajátos stílusa találkozott a kor Európájának ízlésével s igényeivel. 1896-ban a millenniumi kiállításon bronzérmét nyert, 1897-ben Brüsszelben bronzérmét, 1900-ban a Párizsban rendezett világkiállításon ezüstérmét, 1904-ben St. Luisban bronzérmét nyert, 1905-ben Liege-ben kitüntető oklevelet kapott, majd Milánóban aranyérmét 1906-ban. Számtalan díj, elismerő oklevél kísérté útját Magyarországon is. A Debreceni Kereskedelmi és Iparkamara kitüntető érmét 1907-ben kapta meg. Szűkebb hazájában, Kunszentmártonban is megbecsülésnek örvendett. Hosszú ideig tevékenykedett a helyi ipartestületben, s 1931-től 1937-ig annak elnöke volt. Halála után műhelye egészen 1968-ig működött ifj. Bozsik Kálmán és testvére, Béla vezetése alatt. 1953-tól már a mezőtúri Agyagiparosok Háziipari Szövetkezetéhez tartozott. Az 1950-es évek végén szinte teljesen át kellett állniuk a csempék készítésére, melyekből hordozható és beépített cserépkályhákat építettek. Végül a műhely bezárásával megszűnt a fazekasipari tevékenység a helységben, s a mai napig hiányoznak e szép és ősi mesterség követői a város mesteremberei közül.

A műhelyben a díszmunkákon kívül készültek használati kerámiák, épületdíszek, kályhacsempék. A díszedények forma- és színvilága nagyon változatos volt: készültek balkáni típusú „zsiráf vazák”, hosszúnyakú „lopó vazák”, görögös „amphora” vazák, „koronás” vazák, festett tányérok, virágcserepek, virágedények, tálak, díszkardok öntőformával készítve, kulacs alakú korsók, székely korsók, dísz korsók (berlini, római forma), névjegytartók, kulacsok, hamutartók, gyümölcsállványok kerültek ki a Bozsik család keze alól. Jellegzetesen Bozsik-készítmény volt a magas, kecsesen ívelt nyakú, egy füllel ellátott kancsó, melyet virágokkal díszítettek. Formavilágára erősen hatott a századfordulón virágzó szecesszió, a kunszentmártoni zsinagóga díszítményeit, vagy köztéri munkáinak ablak- és párkánydíszeit is is ennek jegyében készítette.

5. Indoklás az értéktárba történő felvétel mellett:

Id. Bozsik Kálmán fazekasmestert Badár Balázs méltó utódjának tekinthetjük, aki magas színvonalon vitte tovább a mestertől tanult technikai tudást, a szín- és motívumvilágot, s azon túllépve képes volt azt gazdagítani, s létrehozni egyéni stílusát. Munkáit rendkívüli formaváltozatosság és bravúros technika jellemzi. Megállapíthatóan az alapformák kettős gyökerűek, egyik a hagyományos népi kerámiák formakincse, a másik a Badár-formák követése és egyénítése. Id. Bozsik Kálmán a kerámiák megfestésénél egy sajátos, ún. magyaros stílus kialakítására törekedett, ami eltért a hagyományostól, s amellyel sikeresen képviselte a magyarokat külföldi kiállításokon. Hagyatéka kiemelkedő helyet foglalna el értéktárunkban.

6. A nemzeti értékkel kapcsolatos információt megjelenítő források listája (bibliográfia, honlapok, multimédiás források):

Hegedűs Józsefné: I. Bozsik Kálmán és fiai kunszentmártoni fazekas mesterek munkássága. Kunszentmárton, 1982. (szakdolgozat)

PUSZTAI Gabriella

2003. Bozsik Kálmán fazekasmester. In: Múzeumi Levelek. Szolnok. 215. o.

Dr. SCHEFTSIK György (szerk.)

1935. Jász-Nagykun-Szolnok vármegye múltja és jelene. Pécs. 104. o.

7. A nemzeti érték hivatalos weboldalának címe: **Nincs hivatalos weboldal**

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális dokumentációja
2. A Htv. 1 § 1. bekezdés j.) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat.

Az ajánláshoz mellékeltem, illetve a mellékelte dokumentumban lévő fényképek felhasználásához, azaz a nemzeti értékek hivatalos nyilvántartási, archiválási és publikálási rendszerében való megjelenítéséhez hozzájárulok.

2015. *január 9.*.....

Mag. Juhász
.....
/név/

III. MELLÉKLETEK

1. Az értéktárba felvételre javasolt nemzeti érték fényképe vagy audiovizuális-dokumentációja
2. A Htv. 1. § (1) bekezdés j) pontjának való megfelelést valószínűsítő dokumentumok, támogató és ajánló levelek
3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat:

A javaslatban és annak mellékleteiben szereplő saját készítésű fényképek további felhasználásához ezennel hozzájárulok.

A javaslatban és annak mellékleteiben szereplő nem saját készítésű fényképek az internet szabad elérésű oldalairól lettek letöltve, így azok a továbbiakban szabadon felhasználhatóak.

2015. február 17.

.....
Dr. Pusztai Gabriella

Kunszentmártoni Általános Művelődési Központ
igazgatója

3. A javaslatához csatolt saját készítésű fényképek és filmek felhasználására vonatkozó hozzájáruló nyilatkozat:

A javaslatban és annak mellékleteiben szereplő saját készítésű fényképek további felhasználásához ezennel hozzájárulok.

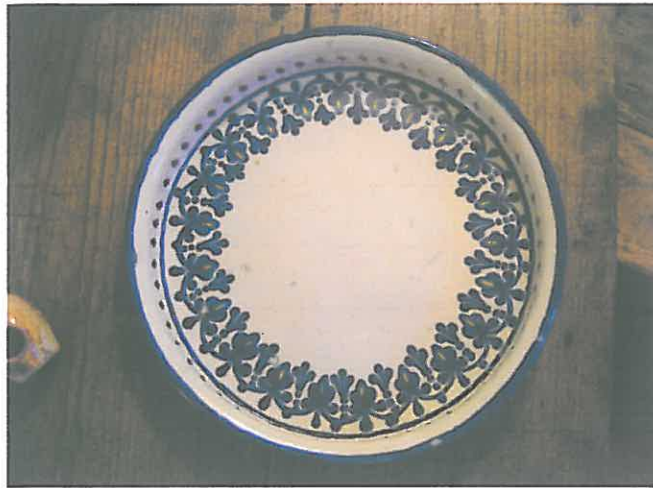
A javaslatban és annak mellékleteiben szereplő nem saját készítésű fényképek az internet szabad elérésű oldalairól lettek letöltve, így azok a továbbiakban szabadon felhasználhatóak.

2015. február 17.

.....

/Dr. Barna Gábor/

Bozsik Kálmán agyagáru gyára Kun-Szent-Marton.

Épületdíszek

